

Законодавство України у сфері протидії епідемії ВІЛ-інфекції.

**Захист прав людей, які живуть з
ВІЛ. Причини і наслідки
стигматизації і дискримінації.**

«СНІД – стосується кожного!»

Життя людей – то наче свічки,
Які горять в нічній пітьмі.
Течуть, неначе воску річки,
Кудись змарновані роки.

Думки – то полум'я вогню.
А вчинки – лише чорний дим.
Що зараз начебто важливе
Вже завтра відліта пустим.
Хвороби косять нам життя,
Мов у вогонь дме вітерець.
Сьогодні в щасті все буття!
А завтра? Все... Всьому кінець.
Та ми живем життям своїм,
Марнуючи за миттю мить,
Ніхто не думає над тим,
Ще скільки свічечці горить.

Що означає Червона стрічка?

Червону
стрічку
носять
небайдужі!

Цей символ антиСНІДівського руху створив художник Франк Мур у квітні 1991 року (він помер від СНІДу через 3 роки).

Середня тривалість життя ВІЛ-інфікованої людини становить приблизно 12 років, однак сучасні препарати збільшують цю цифру в 2-3 рази.

Перевірка домашнього завдання:

- **Чи правильним є ствердження, що симптоми ВІЛ-інфекції подібні до симптомів інших хвороб?**

(Так. Багато симптомів, характерних для ВІЛ-інфекції, можна спостерігати при грипі.)

- **Чи означає позитивний аналіз на ВІЛ, що людина хвора на СНІД?**

(Ні. Результати аналізу свідчать про те, що людина є носієм ВІЛ.)

- **Чи є ВІЛ-інфікований хворим на СНІД?**

(Це залежить від стадії захворювання. ВІЛ-інфекція має кілька стадій, остання – СНІД. Від моменту зараження і до стадії СНІДу людина є лише носієм ВІЛ.)

- **Як можна виявити зараження ВІЛ?**

(Факт зараження можна встановити тільки на підставі даних спеціального аналізу крові на наявність антитіл до вірусу імунодефіциту людини і ретельного медичного огляду.)

- **Чому не ізолюють ВІЛ-інфікованих для запобігання поширення цього захворювання?**

(ВІЛ не передається повітряно-крапельним шляхом, при рукостисканні, при спільній роботі або навчанні, при побутових контактах, тому для оточення ВІЛ-інфіковані не є небезпечними.)

СНІД є не лише медичною, а й соціальною проблемою, як для самих **ВІЛ**-інфікованих, так і для їхніх рідних, близьких і всіх людей, які так чи інакше пов'язані з ними.

Трагізм ситуації полягає в її необоротності. ВІЛ-інфікована людина розуміє, що вона може заразити рідних, друзів, знайомих. Але ВІЛ-інфікований чи хворий на СНІД – це насамперед людина, наділена такими самими правами, почуттями, бажаннями, надіями, як і здорові люди.

Що таке ВІЛ?

ВІЛ (HIV) –

В – вірус

І – імунодефіциту

Л – людини

ВІЛ-інфекція це довготривале інфекційне захворювання, яке розвивається в результаті інфікування вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ) і характеризується прогресуючим ураженням імунної системи людини.

Що таке СНІД?

СНІД (AIDS) –

С – синдром

Н – набутого

І – імунного

Д- дефіциту

Якщо ВІЛ-інфекцію не лікувати, то через 6-10 (іноді до 20) років імунітет поступово знижується і розвивається **СНІД.**

ЦЕ ПОТРІБНО ЗНАТИ ПРО **ВІЛ!**

ВІЛ передається:

Статевим шляхом
під час вагінального, анального
та орального сексу
без використання презерватива

Через кров
у ході переливання інфікованої крові та її продуктів,
у разі спільного використання
нестерильних шприців

Від ВІЛ+ матері до дитини
під час вагітності,
пологів та грудного вигодовування

ВІЛ не передається:

Через дружбу

Під час спілкування, обіймів,
рукоштовання

Через чхання, кашель,
піт, слину, слюзу

Через укуси тварин та комах

У разі користування спільним посудом

Через їжу, яку приготувала
ВІЛ-інфікована людина

Конституція України

- Конституція України гарантує всім громадянам України право на належну медичну допомогу, яке поділяється на право мати доступ до такої допомоги та право отримувати адекватну медичну допомогу. Право на належну медичну допомогу є соціальним правом, користування яким пов'язане з певною специфікою, його реалізація перебуває в залежності від економічних можливостей держави. Але, згідно з міжнародними зобов'язаннями, які взяла на себе Україна, держави повинні прагнути поступово забезпечити здійснення усіх соціальних прав.

Основні проблеми, з якими стикаються у медичних закладах люди, які живуть з ВІЛ/СНІДом :

- **Порушення добровільності тестування на ВІЛ** – право на вільне прийняття рішень про обстеження на ВІЛ та подальше лікування;
- **Економічна недоступність** – у деяких медичних установах зберігається практика оплати медичних послуг пацієнтами, вимагання грошей за надання медичних послуг;

- **Стигматизація** – соціальна ізоляція хворих на ВІЛ/СНІД, неприйняття та уникання таких хворих, примусове тестування без їх згоди, насильство над людьми, які живуть з ВІЛ/СНІД.
- **Стигма** - це упереджене або яке принижує гідність ставлення до людини або групи людей, що призводить до знецінювання статусу цієї людини або групи людей в очах суспільства.
- **Дискримінація** – обмеження хворих на ВІЛ/СНІД у праві на отримання медичної допомоги, відмова у прийнятті у медичні заклади, проведенні хірургічних операцій, надання стоматологічних послуг, розголошення інформації;
- **Дискримінація** – це ізоляція або відторгнення людини суспільством, яке формує до ній несправедливе, упереджене ставлення на основі приналежності до відповідної групи людей або того, що оточуючі вважають її членом такої групи.

- **Законодавство України забороняє розголошення інформації про статус ВІЛ, яка вважається конфіденційною, і передбачає цивільну й кримінальну відповідальність медичних працівників за розголошення такої інформації.**
- **Серед спеціальних нормативних актів, що забороняють розголошення про статус ВІЛ – закон України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», Постанова Кабінету міністрів від 18 грудня 1998 року № 2026, а також наказ МОЗ від 19 серпня 2005 р. № 415 «Про удосконалення добровільного консультування й тестування на ВІЛ-інфекцію».**
- **Нормативна база, що забезпечує конфіденційність, у достатній мірі передбачає неприпустимість розголошення персональних даних ВІЛ-позитивних.**

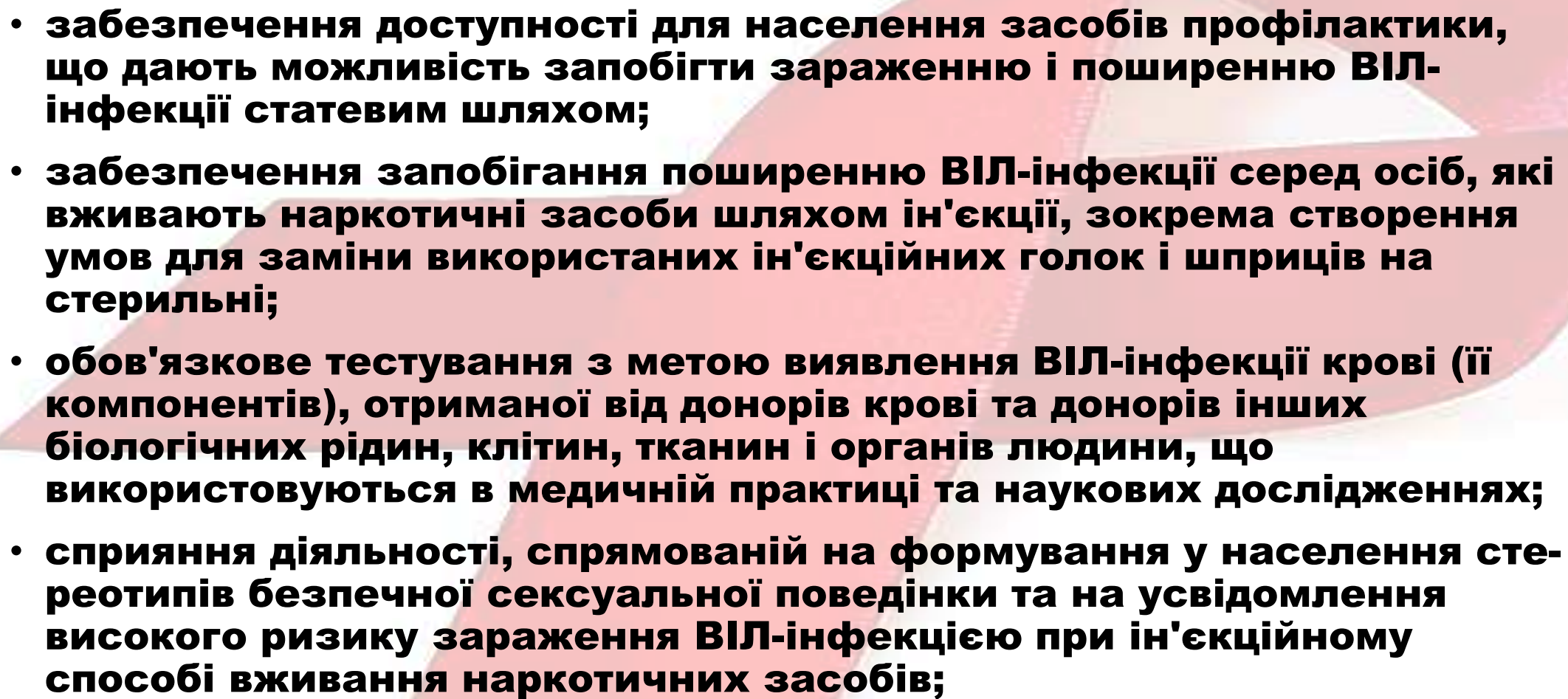
- **Розголошення з боку медичних працівників відбувається часто. Існує практика, коли на обкладинках амбулаторних карт у поліклініках ставлять надпис «ВІЛ», лікарі вголос, у присутності сторонніх, розповідають про наявність у пацієнта ВІЛ на час проведення його огляду, передають цю інформацію знайомим. Це приводить до серйозних наслідків у житті ВІЛ-інфікованого. Така особа стикається з серйозним приниженням, з ним перестають спілкуватися, звільняють з роботи, обмежують у наданні медичної допомоги або надають допомогу з надмірними й демонстративними запобіжними заходами.**
- **За Законом України «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ», медичний огляд з метою виявлення ВІЛ проводиться добровільно, за бажанням обстежуваної особи – анонімно. Відомості про результати медичного огляду, наявності або відсутності ВІЛ-інфекції у особи, яка пройшла медичний огляд, є конфіденційними й становлять лікарську таємницю. Передача таких відомостей дозволялася тільки особі, якої вони стосуються, а у випадках, передбачених законом України, також законним представникам обстежуваного, установам охорони здоров'я, органам прокуратури, слідства й дізнання, судам.**

Закон України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення»

Стаття 4. Держава гарантує:

- **забезпечення постійного епідеміологічного контролю за поширенням ВІЛ-інфекції на території України;**
- **доступність, якість, ефективність медичного огляду з метою виявлення ВІЛ-інфекції, в тому числі анонімного, з наданням попередньої та наступної консультативної допомоги;**
- **регулярне та повне інформування населення, в тому числі через засоби масової інформації, про причини зараження, шляхи передачі ВІЛ-інфекції, заходи та засоби профілактики, необхідні для запобігання зараженню цією хворобою та її поширенню;**
- **включення до навчальних програм середніх, професійно-технічних та вищих закладів освіти спеціальної тематики з питань профілактики захворювання на СНІД;**

-
- **забезпечення доступності для населення засобів профілактики, що дають можливість запобігти зараженню і поширенню ВІЛ-інфекції статевим шляхом;**
 - **забезпечення запобігання поширенню ВІЛ-інфекції серед осіб, які вживають наркотичні засоби шляхом ін'єкції, зокрема створення умов для заміни використаних ін'єкційних голок і шприців на стерильні;**
 - **обов'язкове тестування з метою виявлення ВІЛ-інфекції крові (її компонентів), отриманої від донорів крові та донорів інших біологічних рідин, клітин, тканин і органів людини, що використовуються в медичній практиці та наукових дослідженнях;**
 - **сприяння діяльності, спрямованій на формування у населення стереотипів безпечної сексуальної поведінки та на усвідомлення високого ризику зараження ВІЛ-інфекцією при ін'єкційному способі вживання наркотичних засобів;**

- **соціальний захист ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД, членів їхніх сімей і медичних працівників, зайнятих у сфері боротьби із захворюванням на СНІД, а також надання ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД усіх видів медичної допомоги;**
- **безпеку лікувально-діагностичного процесу пацієнтам та медичному персоналу в закладах охорони здоров'я усіх форм власності;**
- **сприяння благодійній діяльності, спрямованій на профілактику розповсюдження ВІЛ-інфекції, боротьбу зі СНІДом та соціальний захист населення.**

У статті 7 Закону йдеться про права всіх громадян України, в тому числі і дітей. А саме: громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або на законних підставах тимчасово перебувають на території України, мають право на:

- **медичний огляд з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини;**
- **одержання офіційного висновку про результати такого медичного огляду та кваліфікованих рекомендацій щодо запобігання розповсюдженню ВІЛ-інфекції.**

- **Так, зокрема медичний огляд проводиться добровільно.**
- **Медичний огляд неповнолітніх віком до 18 років і осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, може проводитися на прохання чи за згодою їх законних представників, які мають право бути присутніми при проведенні такого огляду.**

Стаття 9. У разі виявлення ВІЛ-інфекції у неповнолітніх віком до 18 років, а також у осіб, визнаних у встановленому законом порядку недієздатними, працівник закладу охорони здоров'я, в якому проведено медичний огляд, повідомляє про це батьків або інших законних представників зазначених осіб

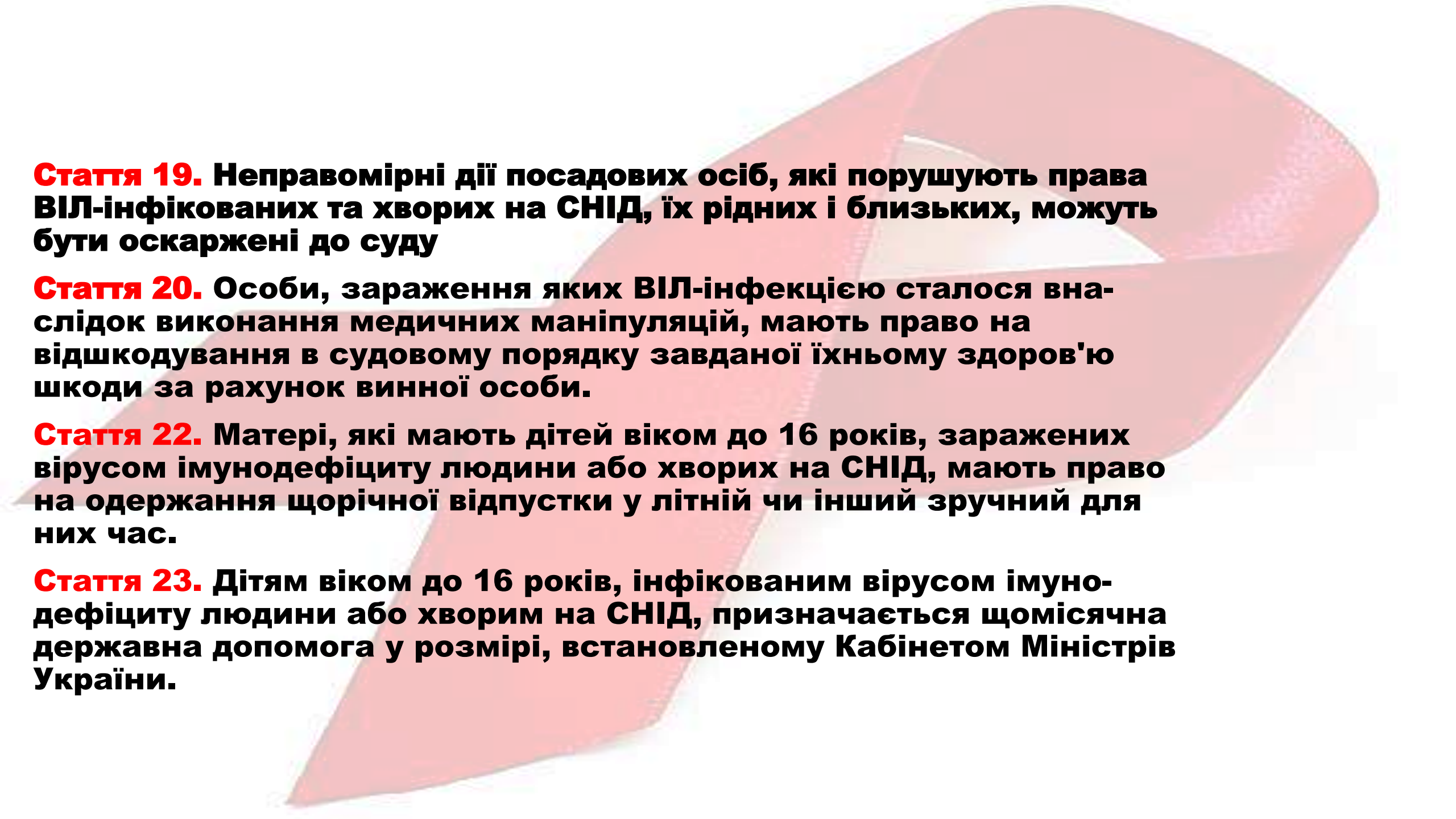
Крім того, вперше в країні введено спеціальну норму, в якій йдеться про права ВІЛ-інфікованих громадян (в тому числі і неповнолітніх).

Стаття 17. ВІЛ-інфіковані та хворі на СНІД громадяни України користуються всіма правами та свободами, передбаченими Конституцією та законами України, іншими нормативно-правовими актами України.

Крім загальних прав і свобод, вони мають право також на:

- **відшкодування збитків, пов'язаних з обмеженням їхніх прав, яке мало місце внаслідок розголошення інформації про факт зараження цих осіб вірусом імунодефіциту людини;**
- **безоплатне забезпечення ліками, необхідними для лікування будь-якого наявного у них захворювання, засобами особистої профілактики та на психосоціальну підтримку.**
- **безоплатний проїзд до місця лікування і у зворотному напрямку за рахунок лікувальної установи, яка видала направлення на лікування;**
- **користування ізольованою жилою кімнатою.**

- **Участь ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД осіб у випробуваннях медичних засобів і методів, науковому вивченні або навчальному процесі, фотографуванні, відео - та кінозйомках проводиться тільки за їх згодою. Використання крові та інших біологічних матеріалів ВІЛ-інфікованих або хворих на СНІД осіб для наукових досліджень провадиться лише за їх згодою і передбачає компенсацію в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.**
- **Забороняється відмова у прийнятті до лікувальних закладів, у поданні медичної допомоги, ущемлення інших прав осіб на підставі того, що вони є ВІЛ-інфікованими чи хворими на СНІД, а також ущемлення прав їх рідних і близьких на цій підставі.**
- **Стаття 18.** Забороняється відмова у прийнятті до лікувальних закладів, у наданні медичної допомоги, обмеження інших прав осіб на підставі того, що вони є ВІЛ-інфікованими чи хворими на СНІД, а і також обмеження прав їхніх рідних і близьких на цій підставі.

Стаття 19. Неправомірні дії посадових осіб, які порушують права ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, їх рідних і близьких, можуть бути оскаржені до суду

Стаття 20. Особи, зараження яких ВІЛ-інфекцією сталося внаслідок виконання медичних маніпуляцій, мають право на відшкодування в судовому порядку завданої їхньому здоров'ю шкоди за рахунок винної особи.

Стаття 22. Матері, які мають дітей віком до 16 років, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, мають право на одержання щорічної відпустки у літній чи інший зручний для них час.

Стаття 23. Дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД, призначається щомісячна державна допомога у розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів України.

**ВІЛ.
СНІД.**

Стаття 31. Відмова особі у реалізації її права на проведення медичного огляду з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини, проведення такого огляду без попередньої згоди особи, яка обстежується, неналежне виконання медичними та фармацевтичними працівниками або працівниками інших сфер своїх професійних обов'язків, що призвело до зараження іншої особи (або кількох осіб) вірусом імунодефіциту людини, відмова в наданні медичної допомоги ВІЛ-інфікованим або хворим на СНІД, а також розголошення відомостей про проведення медичного огляду та його результати тягне за собою відповідальність, встановлену законом України.

ЩО ТАКЕ ВІЛ ТА СНІД?

ВІЛ — це вірус імунодефіциту людини. ВІЛ-інфекція — це хронічне інфекційне захворювання, що розвивається внаслідок інфікування ВІЛ, уражає імунну систему організму, коли вона припиняє захищати організм від вірусів та бактерій.

СНІД — це синдром набутого імунодефіциту. СНІД розвивається на пізніх стадіях розвитку ВІЛ-інфекції з проявами тяжких захворювань. Сьогодні ВІЛ-інфекцію/СНІД успішно діагностують та лікують.

ЩО ОЗНАЧАЄ, ЯКЩО У ВАС ВИЯВИЛИ ВІЛ?

ВІЛ-інфекція — це не вирок, а хронічне захворювання, котре можна контролювати за допомогою вчасного прийому препаратів антиретровірусної терапії (АРТ).

Вчасний та системний прийом АРТ покращує якість і тривалість життя. Отже, розпочніть лікування якомога швидше!

ЯКІ СИМПТОМИ ВІЛ?

ВІЛ може ніяк не проявлятися протягом багатьох років. Симптоми:

- лихоманка;
- діарея;
- підвищена втомлюваність;
- безпідставна втрата ваги;
- збільшення лімфатичних вузлів.

Вони зазвичай виникають, коли хвороба вже прогресує. Точно визначити, чи є у вас ВІЛ, можна за допомогою простого доступного експрес-тесту.

ЛІКУВАННЯ ВІЛ

Лікування від ВІЛ безкоштовне, ефективне та доступне для кожного. За потреби ви обов'язково отримаєте кваліфіковану психологічну допомогу та додаткові обстеження.

Сучасні препарати комбіновані та добре переносяться.

Завдяки АРТ людина зберігає не тільки своє здоров'я, а й здоров'я близьких. **Запитайте у лікаря, як отримати лікування!**

ЯК ПРОТЕСТУВАТИСЯ НА ВІЛ?

Щоби протестуватися, зверніться до сімейного лікаря або в найближчий Центр СНІДу чи до неурядових організацій.

Чутливість сучасних експрес-тестів становить 99%, тестування швидке, безболісне, безоплатне і доступне у закладах охорони здоров'я.

Для тесту потрібні крапля крові та 15 хв часу.

Тестування на ВІЛ включене до обов'язкового пакета досліджень, гарантованого державою, на рівні сімейного лікаря.

ВІЛ-ІНФЕКЦІЯ: ДАНІ ЗА ЛЮТИЙ 2021 РОКУ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

У ЛЮТОМУ 2021 РОКУ В УКРАЇНІ ОФІЦІЙНО ЗАРЕЄСТРОВАНО*

1 395

ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ

389

ДІАГНОСТОВАНО СНІД

123

СМЕРТЕЙ ВІД СНІДУ

ВІЛ-ІНФЕКЦІЯ: ДАНІ ЗА БЕРЕЗЕНЬ 2021 РОКУ

ЦЕНТР
ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я

У БЕРЕЗНІ 2021 РОКУ В УКРАЇНІ ОФІЦІЙНО ЗАРЕЄСТРОВАНО*

1 286

ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ

419

ДІАГНОСТОВАНО СНІД

161

СМЕРТЕЙ ВІД СНІДУ